

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στρατηγική της ΕΕ για βιώσιμα και κυκλικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα»

[COM(2022) 141 final]

(2022/C 443/15)

Εισηγητής: ο κ. **Florian MARIN**

Συνεισηγητής: ο κ. **Antonello PEZZINI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2.5.2022
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	24.6.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.7.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	571
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	202/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η κλωστοϋφαντουργία έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στους περιβαλλοντικούς στόχους της ΕΕ και θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη του περιβαλλοντικού της αντικτύπου. Είναι σημαντικό να επιτευχθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ του κόστους τέλους ζωής για τους παραγωγούς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας.

1.2. Προκειμένου να ενστερνιστεί την κυκλική και την ψηφιακή μετάβαση, το οικοσύστημα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων χρειάζεται κατάλληλα και ευέλικτα μέτρα προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Η δημιουργικότητα και η βιώσιμη καινοτομία πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

1.3. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) στηρίζει τις εκτενείς απαιτήσεις επισημάνσης που σχετίζονται με τον βαθμό ανακύκλωσης και το αποτύπωμα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ως πιθανό κίνητρο ώστε οι καταναλωτές να επιλέγουν βιώσιμα προϊόντα και την ποιότητα έναντι της ποσότητας, αλλά αυτό απαιτεί μια εις βάθος εκτίμηση επιπτώσεων και μεγάλης κλίμακας ενημερωτική εκστρατεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ύπαρξη πρακτικών αθέμιτου ανταγωνισμού και ζητεί αυξημένη εποπτεία των αγορών όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα και καλύτερο συντονισμό και συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου. Η ΕΟΚΕ ζητεί να θεσπιστούν μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ των φορέων που δραστηριοποιούνται στις αλυσίδες εφοδιασμού της κλωστοϋφαντουργίας και συνιστά τη δρομολόγηση βέλτιστων πρακτικών βιωσιμότητας σε παγκόσμιο επίπεδο, σε πλήρη συμμόρφωση με τα τεχνικά πρότυπα συμμόρφωση με τα τεχνικά πρότυπα των οργανισμών CEN, CENELEC και ETSI, τονίζοντας επίσης το δικαίωμα στην υγεία και την προστασία του περιβάλλοντος.

1.5. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη την ενίσχυση των υφιστάμενων και των μελλοντικών εμπορικών συμφωνιών και την προσθήκη παραγράφων για τη βιωσιμότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύστημα γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.6. Η ΕΟΚΕ ανέμενε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές πτυχές του τομέα, καθώς η πράσινη μετάβαση πρέπει να συμβαδίζει με τη δίκαιη μετάβαση. Θα πρέπει να αναληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες όσον αφορά τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

1.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη για επενδύσεις και προγράμματα ώστε να ενισχυθούν η ικανότητα των οργανισμών επιθεώρησης και η επιχειρησιακή ικανότητα των κοινωνικών εταίρων για παρακολούθηση των παγκόσμιων συμφωνιών και των θεμελιωδών και εργασιακών δικαιωμάτων. Η έξυπνη χρήση των ταμείων συνοχής πρέπει να συμβάλει στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών.

1.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να παρασχεθεί συμπληρωματική βοήθεια στα κράτη μέλη όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία, την εποπτεία των αγορών, τον αποτελεσματικό έλεγχο και τα εναρμονισμένα πρότυπα, και ζητεί τη θέσπιση μιας υπερεθνικής διαδικασίας ελέγχου.

1.9. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την υποχρεωτική δέουσα επιμέλεια για όλες τις εταιρείες της ΕΕ, με ειδική στήριξη για τη συμμόρφωση των ΜΜΕ, και ζητεί τη θέσπιση αυστηρών μέτρων τα οποία θα απαγορεύουν τις οικονομικές σχέσεις με οντότητες που κάνουν χρήση παιδικής εργασίας ή δεν σέβονται τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, όπως ορίζονται στις βασικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

1.10. Τα κονδύλια της ΕΕ που επενδύονται στον τομέα θα πρέπει να περιλαμβάνουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια για τη χρηματοδότηση έργων και η ΕΟΚΕ ζητεί την ανάπτυξη ειδικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για τη βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης, των συνθηκών εργασίας, της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία και των μισθών στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων εντός και εκτός της ΕΕ.

1.11. Η μετάβαση σε νέα βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα που βασίζονται στον οικολογικό σχεδιασμό απαιτεί αποτελεσματικές πολιτικές όσον αφορά τα υλικά και τον σχεδιασμό, την παραγωγή και τη διανομή, την ανάπτυξη της αγοράς, τη χρήση και την επαναχρησιμοποίηση, τη συλλογή και την ανακύκλωση. Πρέπει δε να συμπληρωθεί από αυξημένες ευκαιρίες χρηματοδότησης και κίνητρα για τους τοπικούς παραγωγούς ώστε οι διαδικασίες παραγωγής να στραφούν σε υψηλής ποιότητας, ανθεκτικά και ανακυκλώσιμα προϊόντα.

1.12. Το μελλοντικό πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού θα πρέπει να ενθαρρύνει την ανακύκλωση ινών σε νέες ίνες έναντι των ψευδών διαδικασιών κυκλικότητας και να συνοδεύεται από τη δημιουργία επαρκών σημείων συλλογής σε όλες τις περιφέρειες όλων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών.

1.13. Η ΕΟΚΕ ζητεί την υλοποίηση εθνικών εκστρατειών για την προώθηση των εργασιακών ευκαιριών στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, καθώς και την ανάπτυξη προγραμμάτων χρηματοδότησης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, σε συνδυασμό με την εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας.

1.14. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση συγκεκριμένων και εναρμονισμένων κοινωνικών και περιβαλλοντικών κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις στην ΕΕ. Θα πρέπει να συσταθεί μια ευρωπαϊκή τριμερής επιτροπή, η οποία θα περιλαμβάνει κοινωνικούς εταίρους και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό την παρακολούθηση και τη στήριξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στο πλαίσιο των πρακτικών προμηθειών στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας.

2. Πτυχές της ανταγωνιστικότητας

2.1. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη τις φιλοδοξίες που καθορίζονται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽¹⁾, θεωρεί όμως ότι η ανακοίνωση αποτελεί απλώς μια δήλωση των απαραίτητων βημάτων και των μελλοντικών νομοθετικών δράσεων, των δεσμεύσεων και των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, παρά δρομολόγηση συγκεκριμένων δράσεων που θα στοχεύουν επιλεκτικά και θα επιτυγχάνουν τους εν λόγω στόχους για τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας. Η ΕΟΚΕ θα ήταν πρόθυμη να συμμετάσχει σε μια πιο λεπτομερή συζήτηση και ευελπιστεί σε αυτήν με μεγάλο ενδιαφέρον, επικροτεί ωστόσο την ενσωμάτωση του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας στη συζήτηση και θεωρεί ότι οι 16 ανακοινωθείσες μελλοντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να είναι συνεκτικές, ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες.

2.2. Το οικοσύστημα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων είναι ιδιαίτερος σύνθετο, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για καθένα από τα στοιχεία του, τα οποία απαιτούν κατάλληλα και προσαρμοστικά μέτρα. Προκειμένου να διασφαλιστεί κατάλληλη κυκλική και ψηφιακή βιώσιμη μετάβαση, οι ιδιαίτερες αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν σταδιακά και όχι με μια ενιαία προσέγγιση. Ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι αυξήσεις των τιμών της ενέργειας επιβαρύνουν την παραγωγικότητα και την απόδοση του τομέα.

2.3. Η ραγδαία αύξηση των ηλεκτρονικών αγορών έχει δημιουργήσει προβλήματα ανταγωνιστικότητας στις εταιρείες κλωστοϋφαντουργίας και ο κλάδος αντιμετωπίζει δυσκολίες, ειδικά απέναντι στις μεγάλες πλατφόρμες. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις εταιρείες που λειτουργούν σε ορισμένα κράτη μέλη και τρίτες χώρες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι απαιτείται ρύθμιση των ψηφιακών αγορών και υπερεθνική παρακολούθηση, ενώ θα πρέπει να παρέχεται πρόσθετη βοήθεια στα κράτη μέλη όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία, την εποπτεία της αγοράς, τον αποτελεσματικό έλεγχο και τα εναρμονισμένα πρότυπα.

⁽¹⁾ Στρατηγική της ΕΕ για βιώσιμα και κυκλικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

2.4. Η πολιτική αγορών, η σχέση μεταξύ των εμπορικών σημάτων και των διαφορών υπερβολών, οι μεγάλες ποσότητες και οι χαμηλές τιμές, είναι παράγοντες που συντελούν στην παραβίαση των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων. Η τεράστια επιρροή των εμπορικών σημάτων σε επίπεδο αλυσίδας εφοδιασμού είναι ένας παράγοντας που μπορεί να υπονομεύσει τις προσπάθειες σεβασμού των εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των περιβαλλοντικών προϋποθέσεων από τους κλωστοϋφαντουργούς. Η ΕΟΚΕ ζητεί μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ των φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά η στρατηγική της ΕΕ για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και όλες οι σχετικές μελλοντικές δράσεις να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ΜΜΕ και όλα τα μέτρα να συνοδεύονται εκ των προτέρων από μια ειδική ανάλυση επιπτώσεων.

2.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ύπαρξη πρακτικών αθέμιτου ανταγωνισμού και απαιτεί αυξημένη εποπτεία των αγορών όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα, ιδιαίτερα σε σχέση με τα τελικά προϊόντα που προέρχονται από τρίτες χώρες και εισέρχονται στην ενιαία αγορά. Ο καλύτερος συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου είναι απαραίτητη για την παροχή ασφαλών και συμμορφούμενων προϊόντων στους καταναλωτές.

2.6. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανθεκτικότητα, την ανακυκλωσιμότητα, τη δυνατότητα επιδιόρθωσης και επαναχρησιμοποίησης των προϊόντων, σε συνδυασμό με τα κοινωνικά δικαιώματα και τους περιορισμούς στη χρήση χημικών ουσιών, πολύ πέραν των «κλασικών» πτυχών του κατασκευαστικού σχεδιασμού. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την ανάγκη να επιτευχθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ του κόστους τέλους ζωής που θα προκύψει για τους παραγωγούς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.

2.7. Οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών μπορούν να συμβάλουν στην προαγωγή της αξιοπρεπούς εργασίας, των δικαιων αλυσίδων εφοδιασμού και του κοινωνικού διαλόγου στους επιμέρους κλάδους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αποτελεί άμεση ανάγκη η ενίσχυση των κεφαλαίων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο των υφιστάμενων και μελλοντικών εμπορικών συμφωνιών καθώς και η προσθήκη παραγράφων για τη βιωσιμότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύστημα γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Στη διαδικασία διαπραγματεύσεων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται εκ των προτέρων και εκ των υστέρων εκτιμήσεις επιπτώσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο περιβάλλον, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες θα πρέπει να καλύπτουν μεγάλες χρονικές περιόδους εντός της εταιρείας.

2.8. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και οι ΜΚΟ μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν και να υποστηρίζονται, ενώ μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων για το οικοσύστημα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Με βάση τον όγκο του πλαστικού που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ενδυμάτων, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής φόρου σχετικά με τις παρθένες συνθετικές ίνες, προκειμένου να μειωθεί η χρήση του παρθένου πλαστικού. Επιπλέον, οι διαδικασίες επιδιόρθωσης, συλλογής αποβλήτων, διαλογής και ανακύκλωσης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους βιομηχανικούς χώρους, τους περιφερειακούς και γεωπολιτικούς στόχους και την αγροτική ανάπτυξη.

3. Βιωσιμότητα, κυκλικότητα και πράσινη μετάβαση

3.1. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι, ανεξάρτητα από τις μελλοντικές εξελίξεις της πορείας μετάβασης σε ένα πιο ανθεκτικό, βιώσιμο και ψηφιακό οικοσύστημα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, η επέκταση της διάρκειας ζωής των προϊόντων προσφέρει μεγαλύτερα οφέλη από την ανακύκλωση. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης την ανάγκη δημιουργίας μιας πραγματικής αγοράς της ΕΕ για τις δευτερογενείς πρώτες ύλες και θεωρεί ότι η ΕΕ μπορεί να καταστεί παγκόσμιος ηγέτης στον τομέα των δευτερογενών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων εφόσον τηρούνται οι απαιτήσεις ανακύκλωσης. Σε αυτό μπορεί να συμβάλει η ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερομένων μερών για την κυκλική οικονομία ⁽²⁾.

3.2. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υποχρέωσης για αυξημένη ιχνηλασιμότητα και διαφάνεια αναφορικά με τον αριθμό των προϊόντων που απορρίπτονται και καταστρέφονται οι μεγάλες εταιρείες. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί από τους συννομοθέτες να στηρίξουν την ανάθεση ενισχυμένων εξουσιών στην Επιτροπή να εισάγει απαγορεύσεις σχετικά με την καταστροφή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που δεν πωλούνται και να ενθαρρύνει, όπου είναι απαραίτητο, τη δωρεά κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε μιονεκτούσες ομάδες ή οντότητες που συμμετέχουν σε φιλανθρωπικές δράσεις.

3.3. Η ρύπανση από μικροπλαστικά που προκαλείται από τον τρέχοντα σχεδιασμό των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων έχει σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ στηρίζει το συμπέρασμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι αυτό προκαλείται κυρίως από τις υφιστάμενες διαδικασίες παραγωγής, και δη από το φαινόμενο της «γρήγορης μόδας».

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερομένων φορέων για την κυκλική οικονομία.

3.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι εταιρείες χρειάζονται χρηματοδοτική στήριξη ώστε να υιοθετήσουν αυτοματοποιημένες τεχνολογίες διαλογής για μη επαναχρησιμοποιήσιμα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, καθώς και βελτιωμένες εγκαταστάσεις ανακύκλωσης, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας σχεδιασμού τοπικών και περιφερειακών κόμβων ανακύκλωσης και διαλογής. Επιπλέον, η κατασκευή υποδομών για την επιδιόρθωση ενδυμάτων, όπως αποθήκες και καταστήματα, πρέπει να αποτελεί κείμενο ζήτημα για τα ενδιαφερόμενα μέρη της βιομηχανίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ χαίρει την πρωτοβουλία της EURATEX για τη δημιουργία πέντε κόμβων ανακύκλωσης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων (ReHubs), κοντά στις ευρωπαϊκές περιοχές όπου παράγονται προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, για τη συλλογή, τη διαλογή, την επεξεργασία και την ανακύκλωση των αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, πριν και μετά τη χρήση τους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η ανάπτυξη τεχνικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και ενεργειακών προτύπων για τα ανακυκλωμένα προϊόντα, τα οποία θα πρέπει να μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο και να εφαρμοστούν σε επίπεδο ISO και να ενσωματωθούν στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες.

3.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει φόβους ότι τα απόβλητα της κλωστοϋφαντουργίας μπορεί να εξάγονται ως μεταχειρισμένα προϊόντα και θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθεί άμεσα δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το συγκεκριμένο ζήτημα. Πρέπει να εφαρμοστούν αποτελεσματικοί χημικοί έλεγχοι σε όλες τις αξιακές αλυσίδες. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί τη δρομολόγηση βέλτιστων πρακτικών παγκόσμιας βιωσιμότητας σύμφωνα με τις οποίες οι αγοραστές και οι ιδιοκτήτες εμπορικών σημάτων θα υποχρεούνται να ελέγχουν και να απαιτούν τη συμμόρφωση με τα τεχνικά πρότυπα των οργανισμών CEN, CENELEC και ETSI.

3.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να αναπτυχθούν στην Ένωση ειδικοί τομεακοί και εναρμονισμένοι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, που διευκολύνουν τη διασυνοριακή συμμετοχή και τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού, με τελικό στόχο την ύπαρξη υποχρεωτικών και εναρμονισμένων συστημάτων σε ολόκληρη την ΕΕ. Θα πρέπει να σταθεί ευρωπαϊκή τριμερής επιτροπή, η οποία θα περιλαμβάνει τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με σκοπό την παρακολούθηση και τη στήριξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στο πλαίσιο των πρακτικών προμηθειών στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας.

4. Καταναλωτές και ψηφιοποίηση

4.1. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει εκτίμηση επιπτώσεων σχετικά με τις πιθανές βελτιώσεις στην επισήμανση των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που παράγονται ή πωλούνται στην εσωτερική αγορά. Πρέπει να διασφαλιστεί η δίκαιη πρόσβαση των καταναλωτών σε πληροφορίες σχετικά με ένα σύστημα βαθμολόγησης της δυνατότητας επιδιόρθωσης, την ιχνηλασιμότητα και τις πληροφορίες που αφορούν την ψηφιακή ετικέτα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εισαγωγή εκτενών απαιτήσεων επισήμανσης αναφορικά με τον βαθμό ανακύκλωσης και το αποτύπωμα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κίνητρο ώστε οι καταναλωτές να επιλέγουν πιο βιώσιμα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

4.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια ενημερωτική εκστρατεία ευρείας κλίμακας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να βοηθήσει τους πολίτες να κάνουν συνειδητές και βιώσιμες επιλογές, ενώ θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα στους καταναλωτές ώστε να επιλέγουν την ποιότητα έναντι της ποσότητας, για παράδειγμα μέσω διαφορετικών συντελεστών ΦΠΑ για τα βιώσιμα και μη βιώσιμα προϊόντα στην εσωτερική αγορά.

4.3. Τα διαφανή και κοινά δεδομένα σχετικά με τα προϊόντα, τα ανακυκλωμένα και τα επαναχρησιμοποιημένα συστατικά στοιχεία, την καταστροφή εμπορευμάτων, τις χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία παραγωγής, τον κοινωνικό και εργασιακό αντίκτυπο της διαδικασίας παραγωγής και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο κάθε εταιρείας της αλυσίδας εφοδιασμού είναι σημαντικά για την παρακολούθηση των εν λόγω αλυσίδων εφοδιασμού. Επιπλέον, η δημιουργία ενός πλαισίου ανοιχτών δεδομένων και η εξασφάλιση ελεύθερης πρόσβασης για τους πολίτες, την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους είναι κρίσιμης σημασίας για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής κατάστασης του τομέα της κλωστοϋφαντουργίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο ψηφιακός γραμματισμός των καταναλωτών και το περιεχόμενο των δεδομένων θα πρέπει να στοχεύει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της αλυσίδας εφοδιασμού. Θα πρέπει να επιτευχθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της ανάγκης για διαφανή δεδομένα και της προστασίας των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

4.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι λιγότερο από το 1 % των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων παγκοσμίως ανακυκλώνονται σε νέα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα⁽³⁾ και θεωρεί ότι το μελλοντικό πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού θα πρέπει να δημιουργήσει τα σωστά κίνητρα, τα οποία θα ενθαρρύνουν την ανακύκλωση ινών σε νέες ίνες έναντι των ψευδών διαδικασιών κυκλικότητας όπως, για παράδειγμα, η χρήση πολυεστέρα από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια.

5. Εκπαίδευση και συνθήκες εργασίας

5.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι θα μπορούσαν να είχαν δοθεί περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις κοινωνικές πτυχές του τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και θα ήταν ευκαίριο να είχαν αναπτυχθεί περισσότερες πρωτοβουλίες. Η πράσινη μετάβαση θα πρέπει να συμβαδίζει με τη δίκαιη μετάβαση, και η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι δεν έχουν ανακοινωθεί περισσότερες πρωτοβουλίες σχετικά με τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή — Στρατηγική για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

5.2. Η δίκαιη ανακατανομή της προστιθέμενης αξίας στο πλαίσιο των αλυσίδων εφοδιασμού και η προσφορά πιο υπεύθυνων προϊόντων προϋποθέτουν εδραίωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, μείωση των άτυπων μορφών εργασίας και διενέργεια κατάλληλων ελέγχων των συνθηκών εργασίας. Μαζί με τον μετασχηματισμό του τομέα προς τη βιώσιμη παραγωγή και τις ψηφιακές τεχνολογίες, υπάρχει έντονη ανάγκη για ειδικευμένους εργαζομένους. Συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη, οι ανάγκες του τομέα μεταποτίζονται προς εργαζομένους μέσης έως ανώτερης εξειδίκευσης.

5.3. Ο τομέας αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα γήρανσης και οι θέσεις εργασίας στην κλωστοϋφαντουργία δεν θεωρούνται ελκυστικές από τη νέα γενιά. Η πλειονότητα των εργαζομένων στον τομέα είναι γυναίκες, γεγονός που δημιουργεί περισσότερη κοινωνική πίεση στο οικοσύστημα. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις αγροτικές πτυχές, στους μικροκαλλιεργητές και στον ρόλο που διαδραματίζουν στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ ζητεί την υλοποίηση εθνικών εκστρατειών για την προαγωγή των εργασιακών ευκαιριών στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, καθώς και την ανάπτυξη προγραμμάτων χρηματοδότησης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, σε συνδυασμό με την εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας σε όλα τα κράτη μέλη με σκοπό τη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας στην κλωστοϋφαντουργία. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να συμπεριλάβουν κοινωνικές προϋποθέσεις στα πρότυπα επιδόσεων τους ως συμβατική προϋπόθεση για χρηματοδότηση.

5.4. Οι παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων και των συνθηκών εργασίας (επισφαλής απασχόληση, μισθοί φτώχειας, απουσία μέτρων υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, αναγκαστική εργασία) συνεχίζουν να αποτελούν πρόβλημα, ενώ διάφορες εθελοντικές πρωτοβουλίες (κοινωνικοί έλεγχοι, παγκόσμιες συμφωνίες, κώδικες δεοντολογίας) έχουν αποδειχτεί ανεπαρκείς. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της οικοδόμησης και της ενίσχυσης της ικανότητας των οργανισμών επιθεώρησης, της συνεκτικότητας και της σύγκλισης των μεθόδων και των κριτηρίων επιθεώρησης, της κατάρτισης των επιθεωρητών και της συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, εντός και εκτός της ΕΕ. Οι επενδύσεις στην αύξηση της επιχειρησιακής ικανότητας των κοινωνικών εταίρων για την παρακολούθηση των παγκόσμιων συμφωνιών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των εργασιακών δικαιωμάτων είναι υψίστης σημασίας. Απαιτείται έξυπνη χρήση των ταμείων συνοχής ώστε να συμβάλουν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών της ΕΕ.

5.5. Στο πλαίσιο των εξαιρετικά σύνθετων και κατακερματισμένων αλυσίδων αξίας, ο δρόμος προς τη βιωσιμότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη απαιτεί συμπληρωματικές προσεγγίσεις. Οι ασύμμετρες σχέσεις ισχύος και οι πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού προετοίμασαν το έδαφος για την εκμετάλλευση των εργαζομένων και για ένα μοντέλο παραγωγής αποσυνδεδεμένο από τα περιβαλλοντικά όρια. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένας μηχανισμός καταγγελιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε κάθε κράτος μέλος, με τη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, είναι απαραίτητος για την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής της στρατηγικής και για τον σεβασμό των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων και των περιβαλλοντικών προϋποθέσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η εξευτελιστική εκμετάλλευση των εργαζομένων.

5.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόσφατη δημοσίευση της πρότασης οδηγίας σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια (όσον αφορά τη βιωσιμότητα⁽⁴⁾), θεωρεί ότι η υποχρεωτική δέουσα επιμέλεια είναι αναγκαία για όλες τις εταιρείες της ΕΕ, με ειδική στήριξη για τη συμμόρφωση των ΜΜΕ, και ζητεί τη θέσπιση αυστηρών μέτρων τα οποία θα απαγορεύουν τις οικονομικές σχέσεις με οντότητες που κάνουν χρήση παιδικής εργασίας ή δεν σέβονται τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, όπως ορίζονται στις βασικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ). Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τους υπάρχοντες περιορισμούς κάποιων χωρών σχετικά με τις συνδικαλιστικές δραστηριότητες, και θεωρεί ότι οι εν λόγω περιορισμοί έχουν οδηγήσει σε εργατικά ατυχήματα, σκληρές και απάνθρωπες συνθήκες εργασίας, μισθούς πείνας, έλλειψη βασικού προστατευτικού εξοπλισμού κ.λπ.

5.7. Η συνδικαλιστική ελευθερία, το δικαίωμα των εργαζομένων να ιδρύνουν ή να προσχωρούν σε συνδικαλιστική ένωση και να συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις δεν θα έπρεπε να αποτελούν εμπόδια για τους εργαζομένους του τομέα της κλωστοϋφαντουργίας. Τα κινδύλια της ΕΕ που επενδύονται στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να περιλαμβάνουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια για τη χρηματοδότηση έργων, τα οποία θα εισάγονται στον πίνακα αξιολόγησης. Λόγω της ιδιαιτερότητας του τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, η ΕΟΚΕ ζητεί την ανάπτυξη ειδικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για τη βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης, των συνθηκών εργασίας, της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία και των μισθών, η οποία θα προορίζεται αποκλειστικά για τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ.

6. Χρηματοδότηση και επενδύσεις

6.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα του ευρωπαϊκού κλωστοϋφαντουργικού τομέα εξαρτάται από μια ολοκληρωμένη και αλληλένδετη πολιτική για τα προϊόντα, η οποία θα συνοδεύεται από ισχυρότερες κανονιστικές ρυθμίσεις καθώς και πιο ισχυρά μέσα της αγοράς και κίνητρα, νέα πρότυπα και κατάλληλη ενημέρωση για τους καταναλωτές, τις κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο μηχανισμός συνοριακής προσαρμογής άνθρακα μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο διαρροής άνθρακα και να εξασφαλίσει ότι η τιμή των εισαγωγών λαμβάνει πλήρως υπόψη το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

(⁴) Πρόταση οδηγίας σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια (όσον αφορά τη βιωσιμότητα και παράρτημα.

6.2. Η μετάβαση σε νέα βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα απαιτεί αποτελεσματικές πολιτικές όσον αφορά τα υλικά και τον σχεδιασμό, την παραγωγή και τη διανομή, την ανάπτυξη της αγοράς, τη χρήση και την επαναχρησιμοποίηση, τη συλλογή και την ανακύκλωση και πρέπει να συνοδεύεται από αυξημένες ευκαιρίες χρηματοδότησης και κίνητρα για τους τοπικούς παραγωγούς, ούτως ώστε αυτοί να προσαρμόσουν τις διαδικασίες παραγωγής καθώς και την έρευνα και τις εφαρμογές νέων τεχνολογιών, να υιοθετήσουν βιώσιμες πολιτικές διαχείρισης των αποβλήτων και να κάνουν χρήση του μεγάλου όγκου διαθέσιμων δεδομένων, προωθώντας παράλληλα την πολιτιστική δημιουργικότητα. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον ρόλο των δημιουργικών τομέων της κλωστοϋφαντουργίας στην ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων οι οποίες επηρεάζουν θετικά άλλους τομείς και συμβάλλουν στην τόνωση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

6.3. Οι δεσμεύσεις για το κλίμα θα πρέπει να εφαρμοστούν σε επίπεδο αλυσίδας εφοδιασμού, καθώς οι εταιρείες εμπορικών σημάτων δεν είναι οι ιδιοκτήτες των εργοστασίων στα οποία κατασκευάζονται τα προϊόντα τους. Θα πρέπει επίσης να δοθούν κίνητρα στις εταιρείες που είναι κλιματικά ουδέτερες και χρησιμοποιούν ενέργεια που προέρχεται σε ποσοστό 100 % από ανανεώσιμες πηγές. Η πλήρης αξιοποίηση των ειδικών κονδυλίων στο πλαίσιο του NextGenerationEU μπορεί να συμβάλει στην εξασφάλιση στρατηγικών επενδύσεων, στην οικονομική ανάπτυξη, στη δημιουργία ευημερίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ.

6.4. Η βιομηχανία χρειάζεται ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο και χρηματοδοτική στήριξη για την παραγωγή υψηλής ποιότητας, ανθεκτικών και ανακυκλώσιμων προϊόντων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με σημαντικές επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη και με ευρείας κλίμακας ευρωπαϊκά προγράμματα που χρηματοδοτούν και στηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ των μεγάλων εταιρειών και των ΜΜΕ, με την άμεση συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

6.5. Η εισαγωγή του προγράμματος διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού πρέπει να συνοδεύεται από τη δημιουργία επαρκών σημείων συλλογής σε όλες τις περιφέρειες όλων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών. Η ΕΟΚΕ ζητεί συγκεκριμένα μέτρα ειδικά για τις ΜΜΕ με σκοπό την αύξηση της ικανότητας διασφάλισης της ιχνηλασιμότητας και της διαφάνειας σε επίπεδο αλυσίδας εφοδιασμού και την εξασφάλιση κατάλληλης σύνδεσης με τις κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις.

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG